

SOSYAL SİGORTALAR

Avrupada yüksek kapitalizmin bazı çalışan halk tabakaları arasında yaptığı fena tesirleri giderme ve artan sınıf savaşlarını durdurma kasdile devletlerin aldığı veya almağa mecbur olduğu tedbirler sosyal siyasa (ictimai siyaset) mefhumu altında toplanır. Sosyal sigortalar ise işte şimdi dediğim bu sosyal siyasanın en esaslı unsurlarından biridir.

Geniş manada olarak sosyal sigorta: karşılıklılık esasına dayanan ve muhtaç tabakaların tesadüfi ve takdiri kabil maddî ihtiyaçlarının giderimine yarayan ekonomik teşkilâta denir.

Maddî ihtiyaç halleri çalışma kudretinin azalması veya tükenmesi ile belirir. Sebepleri de başlıca ölüm, ihtiyarlık, malûllük, kaza, hastalık, gebelik, işsizlik olabilir.

Sosyal sigortanın çok çeşitleri vardır. Şöyle guruplandırmak kabildir:

1 — Şahsi sebeplerden veya iş icabı çalışma ve dolayısıyla kazanma kabiliyetinin *geçici* olarak azalması hali.

a) Hastalık neticesi (hastalık sigortası)

b) Kaza neticesi (kaza sigortası)

c) Gebelik neticesi (lohusalık sigortası)

d) İş piyasasının fena vaziyette olması neticesi (işsizlik sigortası)

2 — Çalışma ve kazanma kabiliyetinin *daimi* olarak azalması hali

a) Hastalık ve kaza neticesi (malûllük sigortası)

b) Yaş ilerlemesi (ihtiyarlık sigortası)

gibi sebeplerle vaki olur. Daimî olarak kazanç kabiliyetinin azalması ya kısmen veya büsbütün olur.

3 — Şahsiyetin tamamen mahvolması ki bu da ölümle vaki olur. Bu takdirde sigortanın gidereceği malî ihtiyaçlar:

- a) Gömme masrafları için (gömme sigortası),
- b) Geride kalan dullara (dullar sigortası),
- c) Geride kalan çocuklara (yetimler sigortası)

İşin mahiyeti icabı bir memlekette kanunen tanzim edilmiş olan bir sosyal sigorta şubesi diğer memleketdekine tamamen uymaz. Daha doğrusu aralarında esasa müteallik mühim farklar vardır. Mecburî veya ihtiyarî olur; sigortanın şamil olduğu insan tabakaları arasında; sigortanın ödediği tazminat ve ettiği diğer muavenetlerin miktarı arasında; sigorta ücretlerinin ve bunların amele, patron, devlet ve komünlere düşen hisseleri arasında; idare teşkilâtı ve teknik ve hesap işlerinde bir çok ve büyük farklar olabilir.

Bu söylediğimiz muhtelif memleketler sosyal sigorta işlerinin kurulma, düzen ve işlemelerindeki diğer farklar pek tabii olan halklar arasındaki karakter farklarından, tarih inkişaf şartlarının ve sosyal sigorta kanunlarının tatbika başladığı zamanların aynı olmamasından hasil olmuştur. Bu suretle bir memleket az çok diğer memleketlerin tecrübelerinden istifade etmiş ve öğrenmiştir.

Kültür memleketlerinde içtimaî sigorta sahasında üç esas sistem ayırt edilebilir.

1 — *Serbest* sigorta sistemi: Amerika birleşik hükümetlerinde olduğu gibi.

2 — *Mecburi* sigorta sistemi: Almanyada olduğu gibi.

3 — Vatandaşlara *muavenet* sistemi: Avusturalya ve yeni zeland da olduğu gibi.

HASTALIK SİGORTASI

İçtimaî sigortalar grupuna giren hastalığa karşı sigortanın esas vazifesi insanî çalışma kuvvetinin muhafazasıdır. Vakî tedbirler sayesinde çalışma kudretsizliğini gidermek, müessir vasıtalarla en seri yoldan giderek kazanma kabiliyetsizliğini bertaraf etmek hasta veya yaralı kimsenin tekrar ekonomik çalışma dünyasına dönmesini temin etmek hastalık sigortası sayesinde mümkün olabilir. Eğer bu gayeye erişilemezse sigortalıya veya ailesine bir gelir bir rant tediyesi suretile de hastalık neticesi hasil olan iktisadî ve malî iatiyaçlar tatmin olunabilir. Geniş manadaki içtimaî sigortalar Almanyada pek ziyade tekâmül etmiştir. Bir çok memleketler Alman içtimaî sigorta teşkilâtını örnek olarak almışlardır. Bu

itibarla Alman içtimai sigortalarını hastalık sigortasından başlayarak tetkik edelim :

Sigortalılar.

Hastalık sigortasına girebilen kimseleri şöyle tasnif etmek kabildir: 1. Bilâ kayıt ve şart mükellefler. 2. Şarta bağlı mükellefler, 3. Sigortaya girmeğe hakkı olanlar.

1. Ücret miktarına bakmadan kat'i olarak sigorta ile mükellef olan (malûllük sigortasındaki hemen hemen aynı) şunlardır:

Ameleler, yamaklar, kalfalar, çıraklar, hizmetçiler, uşaklar, ev sanayiile uğraşanlar, deniz gemiciliğinde çalışanlar ve tayfalar, kara gemiciliğinde (göl ve nehirlerde) çalışanlar ve tayfalar.

2. Şarta bağlı mükellefler: İşletme memurları, usta başları veya buna benzer yüksekce mevkilerde çalışan müstahdemler; tezgâhtar ve eczacı yamakları ve çırakları, sahne ve orkestra azaları, mualimler, mürebbiler ve gemiciler. Bu meslek erbabının mükellefiyeti ancak muntazam senelik gelirleri devlet iş bakanlığı tarafından tesbit edilen miktardan aşağı olduğu takdirde taayyün eder (1922 den evvel senede 2000 mark). Kanunî mükellefiyetten müstesna olanlar başka taraftan kâfi derecede vaziyetleri temin edilmiş olan meselâ devlet işletmelerinde veya hizmetlerinde çalışan yahut belediye hizmetlerinde çalışan kimselerdir,

Muvakkat meşgûliyetler (mutad san'at ve meslek ittihaz edilmedikce) sigorta mükellefiyetinden hariçtir.

Alman kanunu keza muracaat üzerine sigorta mükellefiyetinden kurtulmaya müsaittir. Çalışma kabiliyeti daimî surette az olan kimseler istida ile sigorta mükellefiyetinden istisna edilir, tabii bu takdirde böyle kimselere yardım eden muavenet organizasyonlarının reyini alınmak lâzımdır. Yukarda söylediğimizden başka müesseselerde çalışıpta kâfi derecede yardım ve himaye gören kimseler patronunun talebi ve istidası üzerine sigorta mükellefiyetinden istisna edilebilir.

3. Sigorta mükellefiyeti yanı sıra sigorta hakkı da vardır. Kendi müessesesinde aile efradını parasız ve bir iş mukavelesi mevzuubahs olmadan çalışdıran patronun işbu akrabası gönüllü olarak sigortalanabilirler; müessesesinde sigorta mükellefiyetini haiz iki kişi çalışdıran san'at erbabı ve küçük müteşebbisler; parasız çalışıp sigorta mükellefiyeti olmayan herkesin gönüllü olarak hastalık sigortasına girmeğe hakkı vardır. hastalık sandıklarını

fena rizikoların hücumundan kurtarmak için bu gönüllü sigortalılara azamî bir yaş hududu konduğu gibi bunlardan sıhhat raporu da istenmektedir.

Sigorta müesseseleri.

Sigorta tesisatını teşkil eden kasalar da sigortaya giren şahıs gurupları kadar sayısızdır. Bunun sebebi de muhtelif halk tabakalarının vaziyet ve ihtiyaçları nazarı itibara alınarak hareket etmek istenmesi ve mecburiyetidir. Bütün hastalık sigorta organizasyonları mıntakalarla tahdit edilmiştir. Karşılıklık prensibine istinat eden bu mecburî sigorta korporasyonları çok dalbudak salmış bir sistem halinde sigortalıların işlerinin cinsine ve mahalline göre sigorta ihtiyaçlarını tatmin etmeğe çalışırlar. Mükellef bir hastalık sandığına girmek mecburiyetindedir.

Bu hastalık sandıklarının türüsü vardır.

1. Umumî ve hususî semt hastalık sandıkları; 2. memleket hastalık sandıkları; işletme hastalık sandıkları; esnaf cemiyetleri hastalık kasaları; maden ameleleri birlikleri hastalık sandıkları; yedek hastalık kasaları.

Hastalık sigortaları azâlarına şu suretle faydalı olurlar:

I. Hastaya yardım .

Bu yardım iki şekilde tecelli eder. a) tedavi. b) malî yardım.

a) — Tedavi.

Tedavi en mühim kısımdır. Sigortalı kimse hasta olduğu zaman parasız tedavi edilir.

Hastalık mefhumu içtimai sigorta kanununda tesbit edilmiştir. Hastalık *tedaviji müstelzim olan* bedenî ve akli anormal bir vaziyettir. Şu halde tababetin hastalık telâkkî ettiği her hal içtimai sigorta manasında bir hastalık değildir.

Meselâ: Fıtık illetini tababet bir hastalık olarak gösterdiği halde ameliyat yapılmadıkça bir tedavi icap ettirmedığından hastalık sigortasınca hastalık olarak sayılmıyor. Buna mukabil tababetce şifa bulmuş bir hastalağın, hastalık sigortasınca henüz devam ettiği kabul ediliyor. Çünkü çok kere hastalığı geçen sigortalının ekonomik faaliyete tekrar başlaması sağlığı ve ömrü için tehlikeli olabiliyor.

Hastalık sigortası *tıbbî yardımı* sigortalıların emrine âmade bulundurur. Tedavi diplomalı tabip ve diplomalı dişçiler tarafından

icra edilir. Ebeler, küçük sıhhiye memurları, masajcılar ve pratik dişçiler vasıtasile ancak diplomalı doktorun tavsiyesi üzerine, veya hut diplomalı doktorun celbine imkân olmıyan yerlerde, vaki olur. Eger hastanın vaziyeti mütahassis doktor tedavisini icabettiriyorsa ona da muvafakat edilir. Doktorun intihabı sigortalılar tarafından sigorta sandığının doktorlar listesi meyanında yapılabilir. Bazan bu intihap hüriyeti mahallî doktorlara hasredilir. Acele ve fevkalâde hallerde listeden hariç bir doktorun getirilmesine de müsade edilir. Ölüm tehlikesinin veya ıztırabın şiddetlenmesi acele ve fevkalâde haller demektir.

Hastaya yardımın diğer esaslı bir kısmı da "ilâçlar"ın parsız verilmesidir. Ancak bazı ilâç masrafına sigortalı da iştirak ettirilir. Fakat verilmesi muhakkak lâzım olan ilâçların bedelini tamamen hastalık sandığı tesviye eder.

Küçük tedavi vasıtalarından sayılan gözlük ve kasık bağı gibi şeylerin en basit nevinden olanları yine hastalık sandığı tarafından temin olunur.

b) — Malî yardım.

Hastalık çalışmamağı mucip olursa 4 üncü günden itibaren malî yardım başlar. Hastalık daha evvelden başladığı halde iş görme kabiliyetini hasta bir müddet sonra kaybederse malî yardıma istikak bu günden itibaren başlar. Malî yardım hastalık dolayısıyla kaybedilen gündeliklerin telâfisi mahiyetindedir, esas göndeliğin yarısı kadardır. Gündelikler bir takım sınıflara ayrılır. Bazı sebebler dolayısıyla sigorta bu yardımı tamamen veya kısmen kesebilir. Medenî hakları kaybetmeyi müstelzim bir cezaya müstahak olanlar için bir sene müddetle, kasden veyahut bir cezayı müstelzim kavğa ve döğüşme neticesinde hasta olanların hastalığı devamınca malî yardım tamamen veya kısmen verilmeyebilir. Malî yardım başladığından itibaren 26 hafta devam eder. Fevkalâde ahvalde bir yardım olmak üzere bu müddet 52 haftaya kadar uzatılabilir. Bu yardımlar, kısa bir müddet iyi olduktan sonra yeni bir hastalık halinde tekrar başlayabilir. 12 Ay zarfında edilen yardım yekûnu 26 haftayı geçenler için gelecek 12 ay zarfındaki yardım 13 hafta olmak üzere tesbit ve temdit olunur. Fakat bu yardımı icap ettiren hastalığın yine aynı hastalık olması lâzımdır.

Fevkalâde olarak hastaya yardım makamına hastahane bakımı kaim olabilir. Bu takdirde hastanın muvafakati şarttır. Sarî bir hastalık veyahut evde tedavi mümkün olamayan hallerde sigorta sandığı hastayı hatahaneye gönderebilir. Daima kontrol isteyen

hastalıklarda veyahut doktorun tavsiyesini dinlemeyen hastalar gene hastahaneye gönderilir. Bunlar sigorta sandığının mecburi değil ihtiyari haklarındanadır. Eğer hasta makul bir sebebe istinad etmeden hastahane tedavisini red ediyorsa bu müddetce sandıktan yardım isteme hakkını kaybeder.

II. Lohusalara yardım.

Bu yardım lohusa halindeki kadın sigortalılara veya sigortalı erkeklerin beraber yaşadığı karısına, kızına, üvey kızına veya evlâtlıklarına şamildir.

Doğumdan evvel muayyen bir zaman sigortalı bulunmak lâzımdır. Bu müddet son iki sene zarfında 10 ay veya doğumdan evvel 6 aydır.

Sigortalı kadınlar doğumdan altı hafta evvel hamil sebeble sigortadan çıkmışlarsa sigortadan yardım istemekte haklıdırlar.

Lohusalara yardım şunlardan ibarettir:

1 — Doğumda veya hamilelik şikâyetlerinde ebe yardımı, ilâç ve lüzum halinde doktor tedavisi.

2 — Doğum veya hamilelik şikâyetlerinde bir kereye mahsus olmak üzere muayyen bir meblağ.

3 — Doğumu takib eden 6 haftalık bir müddet için malî yardım (hastalık halinde verilen miktarın aynı).

4 — Doğumu takib eden 12 hafta zarfında beher gün için hastalık halinde verilen miktarın yarısı.

Lohusa yardımını hak etmek için doğumun veya hamilelik şikâyetlerinin bulunması şarttır. Vakitsiz doğum (düşürmeler) dan ekseriya yaşama kabiliyeti olmayan çocuklar meydana gelir ki bunlar hakikî doğum sayılmaz. Bazı haller bu hükümden müstesnadır.

III. Defin parası.

Sigortalının ölmesi halinde sigortadan esas gündeliğın 20 ilâ 40 misli defin masrafı olarak tediye olunur.

Ölüm günü sigortalı olmak şarttır. Hastalık dolayısıyla yardımdan henüz bir sene geçmeden vefat eden kimse sigortadan çıkmış bile olsa techiz ve tekfin masrafını hak eder. Defin parasından evvelâ techiz, tekfin, defin masrafları tesviye edilir. Artan para karı veya kocaya, çocuklara, babaya, anaya ve hemşirelere verilir. Bu kimselerin ölüm zamanında ölenle bir arada yaşamaları şarttır.

Mali vasıtaların tedariki.

Sigortanın bilcümle masrafları mükellefler ve iş verenler (patronlar) tarafından müştereken temin olunur. Sigortaya ihtiyari olarak girenler sigorta aidatını tamamen kendileri tesviye ederler.

Mükellefler sigorta aidatının $\frac{2}{3}$ nü ve iş verenler $\frac{1}{3}$ nü tediye etmeye mecburdurlar. Yalnız esnaf hastalık sandıklarında nizamname vasıtasile bunun yarı yarıya tesviye edilmesi tarzı kabul olunabilir.

Sigortalı bulunan fakir lohusa kadınlara yapılan yardımın tamamını devlet verdiği gibi, sigortadan hariç aile efradına verilen paraların nısfını da yine devlet verir.

KAZA SİGORTASI

Alelumum sınaî işletmelerde bir çok kazalar vukua gelmektedir. Bu kazalar bu türlü müesseselerde çalışan kimselerin bedenlerinde sakatlık yaparak çalışma kudretlerinin azalmasını mucib olur. Sınaî işletmelerde vaki olan kazalara karşı kanunun verdiği bir mükellefiyete istinaden yapılan sigorta teşkilâtına "içtimaî kaza sigortası" denir. Şimdi yine aynı mütalâa ile, yani alelittlak içtimaî sigorta memleketi olmak itibarile, burada da Alman kaza sigortalarını anlatacağım.

Sigortalılar.

Sınaî müessese ve işletmelerde çalışan amele, tezgâhtar, kalfa, çirak, tayfalar ve deniz seferlerinde çalışan işçiler maaşları ne olursa olsun bilâkaydüşart, ve aşağıda yazılı sanayi ve işletme şubelerinde çalışan ve maaşları senede muayyen bir miktarı geçmeyen işletme memurları, usta başıları, teknisiyenler Almanyada kaza sigortasına girmek mecburiyetindedirler:

- 1 — Madenler, tuzlalar, taş ocakları, hafriyat işleri;
- 2 — Fabrikalar, bahriye tezgâhları, kalhaneler ve demir izabehaneleri, eczahaneler, bira fabrikaları, ve yağhaneler;
- 3 — Yapılar, yapı malezmeleri, taşcılık, çilingir, demircilik, kuyuculuk, taş kırıcılığı, san'at mutada halinde olmayan inşaat işleri;
- 4 — Ocak süpürücü, pencere temizleyici, kasaplık, hamamcılık;
- 5 — Demiryolu, posta ve telgraf işletmeleri, kara orduları, deniz kumandanlıkları, devlet imalâthaneleri;

- 6 — kara suları işletmeleri, salcılık, yedekcilik, kara suları balıkçılığı;
- 7 — Nakliyecilik, arabacılık, binicilik, seyislik, yarışçılık;
- 8 — Antrepo, ambar ve mahzen işleri;
- 9 — Ambalaj, tahmil işleri, hamallık, kantarcılık, ölçücülük, gözcülük, yığıcılık;
- 10 — Alelumum eşhas ve eşya nakliyeciliği, ormanlarda büyük ölçüde odun kesiciliği;
- 11 — Ziraat ve orman işletmeleri;
- 12 — Kaptan, gemici, makinist, ateşçi.
- 13 — Deniz inşaatı, bilhassa havuz ve dok ve romorkör işleri klavuzluk, tahlisiye teşkilâtı, fenercilik.
- 14 — Deniz balıkçılığı.

Sigorta müesseseleri.

1 — İçtimaî kaza sigortaları teşkilâtı Almanyada sırf kendine mahsus, basit bir tip arzeder. Bunlar da meslek ortaklıklarıdır. Muhtelif sanayi şubeleri kendi başlarına ve bazan diğer yakın meslek şubelerini de aralarına alarak bir nevi ortaklık birliği teşkil ederler. Bunların azaları patronlar yani fabrika sahipleridir. Fabrika müstahdemleri için sigorta mükellefiyetleri mevzuu bahis olan yukarıda saydığım sanayi şubelerinde müessese sahipleri müte-kabiliyet esasına istinaden meslek ortaklıkları meydana getirirler.

Fabrika deyince: İmalât sanayii ve alelumum eşya imalile içersinde asgarî on amele çalışan işletmeler anlaşılır. Tabii bunun içersine mevadî infilâkiye ve elektrik cereyanı istiasali iştilgal eden buhar, hayvan ve elektrik kuvvetile işleyen müesseseler de girer.

Patronlar tarafından tesis edilen meslek ortaklıklarından mâda devlet ve hükümetler ve belediyeler tarafından resmî birlikler ve cemiyetler şeklinde de sigorta teşkilâtı kurulmaktadır. Biraz evvel sigortalanacak işçilerin meşgul oldukları sanayi şubelerini ve yerlerini zikrederken devlete ait fabrika ve imalâthaneler demiştim. Bunlar için devlet idareleri sigorta teşkilâtı vücude getirmiştir ki bunlar meslek ortaklıklarından ayrıdır.

Sigortanın verdiği teminat ve tazminat.

İçtimaî kaza sigortasının verdiği tazminat kazanın neticesine göre dir:

I. Kazanın ölümle neticelenmemesi hali :

A — Çalışma kabiliyetinin muvakkaten elden gitmesi.

Tazminat ancak 13 haftayı aşan zaman için başlar. İlk 13 haftaya kadar tazminat hastalık sigortasına aittir. Hastalık sigortası yoksa o zaman bu müddetin tazminatını da kaza sigortası verir.

Şu halde kaza sigortası kazanın vukubulduğu tarihten sonra on dördüncü haftadan itibaren başlar ve kazazedeye:

a — Tedavi (doktor, mualece ve kaza neticelerini izaleye yarayan vesait, fennî ve alektiriki tedavi ve kürler).

b — Kazanma ve çalışma kabiliyetsizliğinin devamı müddetince bir gelir (gündelik)

B — Çalışma kabiliyetinin büsbütün elden gitmesi.

a — Senelik kazancın $\frac{2}{3}$ çü (azamî gelir)

b — Çalışma kabiliyetinin kısmen kaybedilmesi halinde bu azamî gelirin bir miktarı verilir, buna "kısmî gelir," denir. Meselâ bir gözün kaybedilmesi halinde azamî gelirin % 25 - 33 ü verilir. Bunun miktarı hale göre tayin edilir. İçtimaî mahiyeti haiz olmayan kaza sigortalarında sigorta şirketleri her bir uzuv için muayyen nisbetler tesbit etmişlerdir.

c — Çalışma kabiliyetinin tamamen elden gitmesi ile beraber kaza o derece ağır olur ki neticede kazazede yaşadığı müddetce yabancı bir kimsenin bakımına ve daimî yardımına muhtaç bir hale gelir. Bu takdir azamî gelirden fazla ayrı bir gelir daha verilir, ve bunun miktarı kaza zedenin senelik kazancına bağlıdır.

d — Kaza neticesi olarak ve o kimsenin iadei afiyetten sonra kendi kabahati olmadan işsiz kalması halinde de kısmî gelir azamî gelire kadar çıkabilir.

Gelirin hesabında son senenin kazancı esas ittihaz edilir. Haftalık olarak tesbit edilmiş meblağlardan terkip edilemediği takdirde bir günlük vasatî kazancın 300 misli senelik kazanç olarak kabul edilir.

II. Kazanın ölümü intaç etmesi .

a — Söylediğimiz tarzda hesap edilen senelik kazancın $\frac{1}{15}$ ni tevavüz etmemek şartile defin parası;

b — Senelik kazancın ufak bir kısmı geride kalanlara gelir; tarzında iki türlü tazminat mevzuu bahistir.

Kaza neticesi ölenin geriye karısı veya çocukları kalmış ise karısına tekrar evleninceye kadar ve çocuklara 15 yaşını ikmâl edinceye kadar her birine senelik kazancın $\frac{1}{5}$ şî senelik gelir olarak verilir. Karısı tekrar evlenecek olursa bir kereye mahsus ve son bir tazminat olmak üzere senelik kazancın $\frac{3}{5}$ şîne istihkak kesbeder.

Eğer ölen sigortalı kadın ise ve hayatında kocasının çalışma kabiliyeti olmadığından bütün aileyi besliyorsa ailenin vazayeti bilâhara düzelinceye kadar kocasına da senelik kazancın $\frac{1}{5}$ şî ve çocuklara yine 15 yaşını ikmâl edinceye kadar $\frac{1}{5}$ şer gelir verilir. Kaza neticesi vefat edenin sağlığında beraber oturmak veya sair suretle muavenette bulunduğu ebeveyn, büyük ana ve babasına, ihtiyaç halleri devam ettiği müddetçe hepsine birden ceman senelik kazancın $\frac{1}{5}$ şî verilir. Aynı şey ebeveynsiz kalan torunlar için caridir. Bu suretle verilen gelirler senelik kazancın $\frac{3}{5}$ ni geçmemelidir. Eğer geçerse gelirlerden tenkis olunur.

Evi olanlar ve ailesi olanlar için kendi muvafakati alınmak şartıyla yani doktor ve tedavi için kendisine para verilmeyip hastanede de baktırılabilir. Doktorun müsaade etmediği halde kendi rızası alınmağa lüzum görülmeden hastaneye, sanatoryuma kaldırılır. Kazazedenin hastanede kaldığı müddetçe akrabalarına düşen gelir yine o kimselere verilir.

Kazazedeye verilecek gelir, arzusu üzerine ya darülaceze veya diğer bir müessesede baktırılmak ve onu beslemek üzere sarf olunabilir.

Alman kaza sigortasına memleket dahilinde oturan ecnebiler de tabidir. Kaza neticesi bir gelir almağa başladıktan sonra memleketi terkeden ecnebiye mustakbel haklarını kaybetmek üzere 3 senelik gelir defaten verilir. Kaza esnasında memlekette bulunmayan akrabalarının gelir istemeğe hakları yoktur.

Kazazedenin vaziyet maliyesinde tebeddül vaki olursa gelir intifai nihayet bulabilir. Kaza kasden ihdas olunmuş ise kazazede ve akrabaları bir hak talep edemezler. Ceza kanununun menettliği vekayinin icrasından mütevellit kazalar sigorta tazminatına dahil değildir,

Mali vasıtaların tedariki

Gayet basittir. Yalnız patronlar, müessese sahipleri lâzım gelen

parayı öderler. Bu da badelhesap tesbit olunur. Yani her sene yapılan masraf, idare masrafları ve ihtiyatlar patronlar beyninde tediye ettikleri amele ücretlerine ve işletmelerin tehlike derecesine göre taksim olunur. Kapitalist memleketlerde bu sigorta teminat ve tazminatı oldukça emin ellere tevdi edilmiştir. Fakat devlet de müessese sahiplerine kefil olmaktadır.

Bazı ortaklıklarda muhtelif sistemlerle ve prim hesapları yaparak malî vasıtaların tedarikine gidilmiş ise de burada sırf teknik olan bu tafsilâttan sarfınazar ediyorum.

Cümhuriyet Hükûmeti Ekonomi Bakanlığı tarafından içtimai sigortalar tesisine müteallik kanunların ihzar edildiği şu sıralarda neşrini faydalı bulduğum mevzuun amelî bir tarzda Alman eserlerine dayanarak yazıldığını ilâve eder ve sözümü bitiririm.

HİKMET SOMAY

Hukuk Fakültesi Sosyoloji Doçenti